Број 31. У Новом Саду у уторак 11. фебруара 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Арнаутски збор у Луковцу.

Приврен, 7. фебруара.

Јављено вам је већ, да је у Скопљу био велики скуп арнаутских првака из оних области северне Старе Србије, који су насељене Арнаутима. Тај је скуп под председништвом инспектора за реформе Химни паше, његовог помоћника Назиф паше и валије косовског Харуз паше, трајао више дана и донео решење (али не једногласно већ већином гласова) да реформе прима. Но истих дана држан је и један контра-арнаутски збор у Пећи, код села Луковца, који је био многобројнији, импозантнији и важнији од скупа у Скопљу. На збору у Луковцу било је 6000 Арнаута, сви оружани до зуба, из околине Пећи, Ђаковице, Призрена, Ругова, Плава, Гусиња, па чак и из Малесије и Скадра. Збор овај донео је закључак и закључио „бесу“ (веру), да неће реформе, а ако их власт силом присили и силом уведе реформе, они ће се *против тога оружјем у руци одупрети и изгинути до последњег*, „јер њима ђаурски полицајци, чиновници и жандари неће господарити и судити, док им је на рамену главе, пушака и ханџара.“ У том смислу „поздрављен“ је депешом и арнаутски збор у Скопљу, и султан у Цариграду, *коме је припрећено, да Арнауте остави са реформама на миру, јер ће му они требати за предстојећи рат*, у противном они скидају одговорност [illegible] *војском*. Овај тон изгледа чудноват за преписку између народа и цара, али ту кураж имају у Турској само Арнаути и Курди. Они су научили већ, да са султаном тако разговарају.

Кад је овај телеграм донет у Пећ, телеграфиста га није хтео експедирати, али кад су му пет арнаутских револвера у груди упрти, он га је одмах одкуцао, и то гратис, јер Арнаути не плаћају ни порез, а још мање телеграме. Кад је тај посао свршио, Арнаути су му ударили у знак захвалности десет шамара, од стране десет арнаутских племена, на том збору сакупљених. Још му је речено, да би много горе прошао, да им још не треба, али требаће им за даље телеграме султану!

Кад је арнаутски збор на Луковцу донео горњу антиреформну резолуцију, испалило је 6000 Арнаута из пушака, а то су сви учинили и кад су стигли у Пећ. Срби су се у Пећи поплашили да није буна, те су одмах позатварали своје дућане и куће. То су учинили и неки Турци. Све се „на миру“ свршило, само што је том приликом погинуо један Србин Никола, трговац, који је из свог дућана бегао кући. Но ово је у оваким приликама — ситница. Окружни начелник (мутесариф) Саид-бег, толико се поплашио од арнаутских пушака, да је са жандармима побегао и затворио се у „кр'шлу“ (касарну војничку), и тамо седео два дана. Војска (има само 300 војника у Пећи), била је непокретна и она је седела затворена у касарни.

Збор у Луковцу показује, да су труди Хилми паше узалудни и да од реформа неће бити ништа, бар не у Арнаутлуку и Старој Србији, а ту су најпотребније. Неколико Срба, који су примљени за полициске чиновнике и заптије (жандаре) и послати у ове крајеве, враћени су од самих власти натраг у Скопље, јер су Арнаути казали да ће их све поубијати, ако се за 24 сата не уклоне. Иначе се односно реформа није ништа предузимало овамо код нас и у северној Старој Србији, па као што видите неће се ни предузимати из страха од Арнаута.

Чак се престало и са хватањем зликоваца. Има 15 дана, како су све војничке потере послате да хватају зликовце, враћене натраг. Један турски виши чиновник рече ми, да је таква наредба дошла из Цариграда. Енергични Шемси паша у Митровици, тражио је премештај, јер не може беспослен (а радити забрањују му) да гледа ово чудо.

Арнаутски прваци, који су у Скопљу дали пристанак на реформе, никако не долазе отуд. Говори се, да неће у брзо ни доћи, јер се боје освете оних, који су против реформа. Као противници реформа нарочито се истичу: варош Пећ и Ђаковица, племена Љума, Краснићи, Шаља Руговци, Хас, Острозуб, Малесија, Бериши и т. д., а међу њима највише агитују Арнаути католици („fande“), који иначе у свему слушају бечке агенте, па би по јавној акцији Аустрије за увођење реформа, требали и они („fande“) да буду за реформе, а они су сад — против Тај проблем није тешко решити. Овде из тога изводе, да у Бечу хоће доле у Митровици и у Солун, а тиме је све казано.

Србин.

Нови Сад, 10. фебруара.

Краљ Александар од Србије о мађедонском питању. „Нова Сл. Преса“ доноси у свом 13.825. броју, а под горњим насловом, разговор једног пријатеља тог листа са краљем Александром.

Краљ Александар одговорио је на питање, да он *„најсрдачније поздравља политику великих сила, ако та политика хоће да уведе згодне реформе у управи оних турских области у којима живе хришћани, а да уједно буде очувана целокупност Турске.* Тражи само да се те реформе протегну и на Ст. Србију, где су оне најпотребније. Држи да би се питање решило најнезгодније онда, кад би Мађедонија добила автономију, јер то не би никог задовољило и изазвало би конкуренцију појединих народа у Мађедонији. Он, краљ Александар, верује, да Турска има добрих намера у питању реформа, и да ће он знати ценити лојално држање и мирољубивост Србије. — Ово је укратко суштина чланка, што га доноси „Нова Сл. Преса“ на уводном месту Ми са своје стране не можемо да верујемо, да се краљ Александар дао слишати од једног пријатеља „Нове Сл. Пресе“, а најмање можемо да верујемо, да се баш онолико заузима за „целокупност Турске“ и да се нада да ће Турска и извршити реформе и признати Србији њену мирољубивост, лојалност и т. д.

Према томе смо уверени, да ће из Београда опровргнути онај разговор, који је до крајности невероватан.

Нови Сад, 10. фебруара.

Бечка „Информација“ доноси из пера једног угарског опозионалног посланика следеће: „Бан хрватски, гроф Кун-Хедерварски баш нема среће код угарске опозиције. — Пре кратког време-

---

ПОДЛИСТАК.

ОСЕДЕЛА ПРЕ ВРЕМЕНА.

После двогодишњег одсуства видех је први пут у позоришту. Је ли то била њена лепота, што је привлачила свачији поглед? Цео партер је управио поглед на њену ложу; ја се једини нисам усудио погледати је. Најпосле прикупим снагу, погледам је, али престрашен спустим поглед доле. Сад ми је било објашњено чуђење, које је изазвао њен долазак; грозничава хладноћа је продирала кроз моје тело; колена су ми дрхтала.

»Сирота, несрећна Даница!» рекох ја и несвесно сам зубима гризао усне. Један од мојих суседа додирну ми раме.

»Погледајте ону девојку тамо у ложи,« шапуташе он, »зар није реткост, да тако младо створење има скоро седу косу?«

»А има тако дивне очи«, рече други. »Каква штета!«

»Кад би био какав романтичар међу нама,« додаде трећи, »дао би му овај чудни случај материјала за интересантну баладу, о којој се не би знало, треба ли плакати или се смејати на њу. Младе очи и седа коса, младост и преживелост, красна слика наше књижевности!«

Долазило ми је чисто, да смрвим тог продрљивца због његовог подсмевања.

Најпосле се подигне завеса. Шта је на позорници било, не знам. Свет се смејао. Мени стиснуо бол груди; побегао бих напоље, ал' ме нека невидљива снага приковала за место, на ком се моја жртва налазила; зној ми пробио чело, ал ја остадох. — Чин се сврши; моји суседи отпочеше поново разговор, говорило се и опет о младој девојци са седом косом.

»Опкладио бих се«, рече један, да је пред ову сироту девојку морао при ноћној шетњи какав дух изићи. Јесте ли читали кад такав случај . . .«

»Није нег' још нешто. Какав страх, какав дух! Ја сам лечник, па ћу вам протумачити, откуд то, да природа извесне косе . . .«

»Ах, ви хоћете да ствар науком протумачите!« прекиде га трећи.

»Пазите, ваша медицина може вас у овај мах преварити. Немогуће је, да је коса ове младе девојке оседела без ванредног узрока. Сигурно је овај красни створ какав страшан потрес доживео.

»Муж јој је, можда, у наручју убијен«.

»Ил јој је дете исклизнуло из руку у тренутку, кад се играла с њиме на прозору, па је пало на улицу и размрскало се пред њеним очима.«

»Опростите. господо, ја држим, да ваша разлагања немају основе. Зар не видите, да овај дражесни створ нити је мати, нити је у опште удата жена. Познаје се тако шта одмах на први поглед. Колико јој може бити година? Шеснаест највише!«

»Осамнаест«, викнух ја заборавивши се.

»Познајете ли ви њу?« запита онај. Ја сам ћутао.

»Јасно је, и свако, ко иоле зна, колика је моћ страсти, биће мога уверења, да је ова млада девојка оседила једино од силне љубавне туге«.

У пуном узбуђењу очајника зграбим тога што је говорио, за руку.

»Не даље, господине! Ни речи више! Јесте, ја сам грозан, ужасан безумник!«

Не знам, како се мислило о овом мом испаду, о моме узвику, јер ме је успомена на моје недело расејала. На срећу, у тај мах музика стаде и завеса се отвори. Коју су драму могли играти, која би била богатија у љубави, верности, пожртвовању и издајству од ове, која је сада оживљавала у мојим успоменама! Сећао сам се потанко свију призора, у којима је њена блага душа слушала моје заклетве, да ћу вечито њу љубити, њу, коју сам на тако нитковски начин оставио. Видех, да сам јој живот отровао, да се ова Даница, коју сам ја онако дивну и веселу оставио, приближује сада, смрвљеним срцем, гробу.

»Несрећниче!« повичем сам себи, »стоји ли у твојој власти, да поправиш погрешку?« Та ми је мисао дала снаге. Можда ће кајање све исправити. Моћ љубави је свемогућа.

на добио је вотум неповерења од интерпеланта, посланика Чаволског, што је морао гроф Кун као заступник угарске владе дочекати српски краљевски пар у Земуну. Та у нас изгледају заступници Угарске сасвим друкчије! А сада му је опет пасирао малер. Он је, у своме поздравном говору краљу Александру означио Земун као „територијум аустро угарске монархије.“ Али пошто постоје две државе: Аустрија и Угарска, може Земун припадати само Угарској, као што и Боденбах може припадати само Аустрији, а не и Угарској. Овде се сада не може говорити о „lapsus у linguae‘, пошто је официјелна жица могла дојавити говор банов само по меродавним диктату. Беше то дакле једна од оних омашака ради недовољне пажње, у коју г. Сел чешће упада, када није наредио да му се говор банов за времена предложи, у коме случају би он засигурно опазио државно-правну омашку грофа Куна

На сваки начин да је то једна врло чудновата ствар, да неко, који је ево већ 20 година бан хрватски, и који би требао да познаје сваку маленкост угарског државног права, учини такву, управе неопростиву погрешку. С тога је и одговор Селов на интернацију раман на све стране. И најизразитији мамелуци владине странке признају, да у том случају за једног угарског стожерника предлежи једна сасвим неразумљиво и лакоумна погрешка То се грофу Куну неће тако лако заборавити“. — Хрватским листовима је опет криво, што гроф Хедервари није назначио Земун као територију Хрватске и Славоније.

И тако се гроф Хедерварски, чим изађе из свог обичног апсолутистичног колосека, спотиче на све стране, а то не би смео чинити државник, који је већ два пута — требао бити угарским министром-председником.

Народни покрет.

Перлез 4. фебруара. Код нас је прошле недеље била ванредна скупштина, која се прикључила закључцима новосадске општине и издала повереницу мајском сабору.

* * *

Омољица 4. фебруара. На ванредној скупштинској седници, која је била 2. фебруара прикључисмо се и ми народном покрету, који иде у одбрану наше автономије. Уједно је решено једногласно, да се изрази поверење мајском сабору и да се то достави потпредседнику сабора дру. Ђури Красојевићу.

* * *

Фелдварац 7. фебруара. Јуче имадосмо изборну скупштину, којом је приликом обновљена половина одбора. Као што сам вам писао, наш председник, свештеник није хтео да зове ванредну скупштину, јер рече: Ено изборне скупштине. Но председнак није хтео да прими предлог десеторице скупштинара, којим се протестује против калуђерског ровења, и којим се изриче поверење мајском сабору, изговарајући се да није на дневном реду.

Како је један скупштинар извадио из џепа писмен предлог, он је довикнуо, затварам седницу. Разуме се, да ћемо искати поново ванредну скупштину.

* * *

Пивнице, 8. фебруара. Црквено-школска општина у Пивница 2. фебруара 1903 у својој седници изриче мајском сабору од прошле године своје поверење и благодарност и о томе извештава дра Ђ. Красојевића саборског подпредседника, с том молбом, да поради на томе да се закључци мајског сабора на превишњем месту потврде.

* * *

Лалић, 5 фебруара. У данас одржаној, врло добро посећеној црквено школској скупштинској седници, на предлог црквеног одбора, примљен је једногласно и одушевљено онакав исти предлог за одлуку, као што је примила и новосадска црквено школска скупштина; а у истој скупштинској седници прочитана је и повереница „мајском сабору“, која је данас одаслана г. Ђорђу Красојевићу, саборском подпредседнику, а коју овде у прилогу шаљемо славном уредништву. За оверовљење скупштинског записника није хтела скупштина никог да одређује, него су га сви скупштинари до једног својеручно потписали, и сви су се срећни осећали што су тим потписима могли да даду израза својим и народним жељама.

*

Господину

Др. Ђури Красојевићу,

саборском потпредседнику

у Срем. Карловци.

Српска православна црквено-школска општина лалићска у данас одржавој црквено школској седници на предлог овог месног црквеног одбора решила је једногласно да се изрече поверење већини „Мајског сабора“ на њеном родољубивом и истрајном раду који води лепшој будућности српског народа; а да уједно најстрожије осуди поступак оних неродољубивих чланова нашег народа, који јавно и потајно рове против закључака Мајског Сабора

Из црквено школске скупштинске седнице држане у Лалићу, 5. фебруара 1903

Срдан Увалић, перовођа. **Јоца Татомиров,** председник.

* * *

Господину

Др. Ђури Красојевићу,

потпредседнику саборском

у Срем. Карловци.

Српска православна црквена општина мошоринска, у данашњој одржаној ванредној скупштинској седници — изјављује једногласно поверење срп. народно-црквеном Мајском Сабору, на његовоме истрајном и родољубивом раду, за бољитак срп. народа, цркве и школе.

Из ванредне скупштинске седнице, држане у Мошорину 31. јануара (13 фебр.) 1903. године.

Илија Марковић, перовођа. **Ђока Бачкалић.** председник.

* * *

Крушчица. 5. фебруара. Извештавамо вас, да је 3. фебруара одржана црквена скупштина, која је за исти дан по решењу црквеног одбора и сазвана. У скупштини су бики готово сви скупштинари и цео одбор. Кад је на ред за решавање дошло: положај наше општине према одлукама сабора од 1902. год. и одмах затим одлуке општине у ствари нашег питања, скупштина једногласно закључује, да се умоли Њег. Величанство, да не удостоји своје високе пажње молбе и ровење калуђера. Црквени председник и перовођа је овлаштен, да изврше закључке.

Уједно је једногласно и са одушевљењем закључено, да се изрече поверење мајском сабору а особито већини истог сабора. Иста је повереница одаслата подпредседнику сабора велеуваженом г. Ђури Красојевићу. Иста гласи:

Велеуваженом Господину

Ђури Красојевићу,

подредседнику сабора

у Карловци.

Крушчичка црквена скупштина у седници својој држана 3. фебруара т. г. једногласно и једнодушно је закључила, да се изрече поверење мајском сабору на по св. цркву и народ, корисном раду његовом; особито пак већини истог сабора, које је управо највећа заслуга, да је онако рађено, као што је урађено. Већина није жалила труда, одважно и истрајно је делала, неуморна је била и за све то, нека јој хвала. Бог нека вам снаге да, да истрајете у започетом раду, око уређења наше автономије.

У Крушчици, 5. фебруара 1903. год.

У име црквене општине

Јоца Шинжар с. р.
председник.

Александер Бродањ с. р.
перовођа.

Политички преглед.

Угарски сабор. Већ пред почетак седнице саборске од суботе видело се, да ће ова бити бурна. Грдан број полиције био се искупио, јер се говорило о демонстрацијама. Повода томе можда је дало и то, што је у саборницу дошло изасланство вароши Фелеђхаза, њих 150 на броју. Дошли су по закључку великог народног збора, одржаног у Фелеђхазу, да и ту демонстрирају против војних предлога. Демонстрација се састојала у томе, што је великошколска омладина сакупљена у великом броју пред саборницом, демонстрирала против посланика већине, владе и министра домобранског, вичући им на сусрет: Доле с њима! Срам их било!

Седница је такођер била бурна. Ненадно је био устао известилац финансијског одбора Камерер и почео да чита предлог о повишењу финансијског одбора. Камерер је почео да чита предлог о повишењу краљевске цивилне листе. Опозиција чим је чула о њему реч надала је галаму. Председник није могао да успостави мир, известилац је читао, а нико није могао разумети шта. Говорници из опозиције јако су устали против овог укријумчарења. Тражили су од председника да се тим начином не служи, и ако не може мир да успостави, нека одгоди седницу ил нека сиђе са свог места. Прешло се за тим на дневни ред. Стеван Тиса изнео је, како народ Угарске, истина, мора да доприноси грдне жртве због савеза са Аустријом, да је пуно незадовољства, и да се краљевска власт употребила против народа угарског. Но тај савез је и пре био потребан па је и сада. Кад буду Турску делили, Угарска мора на деоби бити. (Ковач га прекида са речима: Можда и тамо има каквих петролеумских извора!) И на Балкану је бурно. Па бар војна заједница са Аустријом мора остати, и ако она грдних жртава кошта угарски народ. — Карло Варади побијао је у дугом говору све наводе Тисине. Тиме је седница завршена.

Хрватска-Славонија. Фолнеговићева „Хрватска“ доноси под насловом, „Правац“ подужи чланак, у коме вели, да се конституисао средишњи одбор хрв. странке права, при чему да су учествовали и „чисти“, и да су углавили, „да ће заједно одселе сачињавати јединствену организацију опорбе“. На темељу тога да је и изабрани одбор од 9 чланова заједнички и да је истом за председника изабран др.

Оставим брзо дворану; игра је била већ при крају. Неко ми у моме хитању стиште руку; подигнем очи.

»Душане!« повиках.

»Перо, ти опет овде!«

Лежали смо једно другом у загрљају.

»Како блед изгледаш!« рече Душан.

»Јеси ли је видео?« питах ја.

»Кога?«

»Даницу!«

„Баш од ње долазим; је ли, она се јако променула?«

»Ћути«, повиках, »ја сам страшило!«

»Шта«, рече он смејући се, »да ниси ти био она хуља!«

»Каква хуља?

»Зар незнаш за тај малер? Пре месец дана купи Даница од једног трговца, који је од куће до куће нудио помаду, неку супстанцију, која може учинити, да коса брже расте. Тек што је неколико пута намазала њом косу, ова отпоче губити своју црну боју те сва побели.«

»Помада!! А не несрећна љубав?!« И реч ми изумре на устима.

»Несрећна љубав? Боже сачувај! Ми живимо већ 18 месеци срећно и задовољно једно с другим. Да ли моја жена белу или црну косу добија, то не мења боју наше љубави«.

„Твоја жена? Осамнаест месеци?«

»Шта је теби, тако си поцрвенио?! — Ах, јесте, сад се сећам, жена ми је тако нешто причала!«

»О, жене, жене!«

Превео: **Антијарес.**

Брешћенски. Тај одбор има да реши и питање о заједничком органу, а дотле се сматрају „Обзор“, „Хрватска“ и — „Хрв. Право“ органима опозиције „Тиме је не само слога, него и јединство опорбе фактично углављено“, те се дакле „досегао“ циљ, за кијим се тако тежило. Што се тиче правца даљњег деловања, то ће га изабрани одбор удешавати и спроваћати, дочим се странка права до сада држала скупштинских закључака од 1895., основаних на програму од 26. јуна 1894. год. Може интересовати, да се спомену неке главне одредбе те, тако хваљене „народне и демократске странке“. Ево их: „Јавна гласила странке имају се клонити провокација и раздраживања, нарочито проти онаковим фактором, који би могли шкодити нашој отаџбини средством свога постојећега уплива, би јој могли користити у приходности усљед промјене политичке ситуације у овој монархији.“ Дозвољава се сваком члану потпуна слобода „душевности“, али је врховно начело странке „да је његовање правога вјерскога чувства, и на том темељу основанога јавнога чудоређа темељни увјет за ослобођење и уједињење хрватскога народа.“ „Социјално питање има за странку права бити споредне нарави“. — То да је стари програм, који ће се, пошто је сада фузијонисана странка, нова странка, морати напустити, док нова устројена страначка заједница установи нови правац.

Тако г. Фолнеговић, и његов лист, а сваком је морало одмах пасти у очи, како се то набрзо др. Франк и његови „чисти“ претворише у „фузијоналне“, када пре 3 недеље дана на то никако престати не хтедоше. Одговор на то даје већ Франково „Хрватско Право“ од суботе, које, говорећи о том чланку, вели: „У том чланку имаде, што се чињеница тиче, крупних неточности, којим се никако не може унапредити слога.“ Не ће да се упушта у опровргавање појединости, јер није на то овлаштено, и јер не ће да даде повода никаквој полемици, која би могла нашкодити жељи народа за јединством опорбе.“

Мађедонија и Стара Србија. Руски и аустро-угарски посланици у Цариграду предали су порти заједнички свој предлог о реформама у Мађедонији. У бечким политичким круговима држе, да се то питање неће решити тако брзо. Скоро осам недеља је трајало да се ти предлози саставе, сада се тек морају превести на турски језик, а турска влада мора тачно сваку ставку пећи. Без сумње ће поднети своје примедбе великим силама. Ове ће онда морати то да проуче и да порти одговор даду и т. д. Дакле док се све то сврши, проћи ће доста времена. — А доцде? Биће као што је било. Ми смо о самим предлозима тим рекли већ своје мишљење, а кад се исцрпно буду знали, проговорићемо мало више о њима Једино је пак највероватније, да и те реформе неће довести до реда и мира у европским провинцијама Турске.

Данев о Србији. Одговарајући 6. о. м. у собрању на познату интерпелацију посланика Такева, министар председник г. др. Данев дотакао се и Србије и рекао је ово:

„...Прелазим на Србију, коју неки од господе воле да нападају. Ја сам имао куражи и тада, када се на њу највише нападало, да овде кажем: да је у интересу Бугарске да будемо у добрим односима са Србијом. То и сада кажем и могу тврдити, да извесна хладноћа, која се могла опазити пре неколико година, ако није већ са свим ишчезла, на путу је да ишчезне. У сваком случају, у колико се тиче односа са Србијом, ми смо урадили то, што у опште може да уради једна бугарска влада и чини ми се, да неће нико имати куражи да противречи, ако кажем да ни једна друга влада неће бити у стању да ступи у такве односе са Србијом као ми“.

Колико војске имају сједињене државе за време рата. „Српска Страža из Њујорка пише: Генералу Коробину беше наређено, да израчуна, колико момака могу сједињене државе ставити на ратној нози. Он је израчунао од прилике једанаест милиона ратника. Ово је обзнанио војни министар Рот нашем конгресу у Вашингтону. Шта веле на то Немци, оће ли покушати срећицу, да наруше Монроеву доктрину.

ДОПИСИ.

Даровар. (*Прослава св. Саве. — Српски комичар Никола Вукотић. — Самосталци.*) — И у нашем вилајету прослависмо славу српског свеца и просветитеља Саве, коју поче овдје наша добротворна српска женска задруга са „светосавском бесједом,“ а сврши учитељ Цељковић правом народном бесједом у оближњем селу Батињани. Како нас је поплава од Нијемаца, Мађара и похрваћених Чеха захватила ове бесједе су једини пламичак, који сине једаред у години на пољу чисто српског друштвеног живота, кад се очитује српска мисао. Хвала за све то нека је нашем народном учитељству овог краја, јер је сваки у свом селу овога котара по могућности бесједом и то правом српском народном бесједом прославио српског просвјетитеља, научивши младу Српчад, пјесми и животопису св. Саве. Жали боже наше српско свештенство с малим изузецима, слабо се ту истакло; а и ту ће бити заслуге нашем г. владици, који на овако важна мјеста, као што су парохије у нашем котару, гдје најезда пријети и Српству и православију, поставља оне свештенике, којих већ нигдје неће. Али ће се ваљда и томе лијека наћи, док се уреди свештеничка дотација, те се способни људи дадну свом душом свештеничком позиву, а не као сада, већим дијелом од невоље.

Али и ако смо сада у том слабе среће, нададе нам се ријетка срећа, да нам мало у госте дође — нашем српском свијету већ одавно добро познати комичар Никола Вукотић, и то баш у очи св. Три-Јерарха, која не пожали труда, да по свом обичају мало дође у народ. Тако он и код нас оде у оближње село Батињане, гдје је учитељ Зељковић у школи послије подне обдржавао праву народну бесједу, те нам отпјева красну народну мјесму „Јаде јади Јерина госпођа,“ па затим изговори пјесму „Синђелићев гроб,“ и тако украси ову народну славу својим красним пјевањем и декламовањем, које је народ тако раздрагало, да је много око засузило тако му је у срце говорио наш умјетник Вукотић, Још нас је више развеселио г. Вукотић, кад нам је својим шалама, пјевањем и девкламовањем пружио ријетке забаве на Сретеније у ввечер, пошто је прије тога био код нашег договора око оснивања српске читаонице, и био свједок нашем напретку, јер нам је пошло за руком, да оснујемо своју читаоницу, око које ћемо се сви Срби овог краја по могућности што више окупљати и састајати. На поласку испратисмо нашег Вукотића, који оде у Босну, а одатле ће, како рече у Херцеговину, па даље у Стару Србију, да свуда шири српску умјетност, српску народну пјесму, да уздише малаксали српски дух у оним крајевима, те му зажелисмо добар успјех у његову племениту раду.

И код нас ево, како видите из закључка наше црквене опћине, све је прогледало и провидило наше „самосталце,“ и њихов полутански рад, те их све оставља. Они закаснише за вријеме наших земаљских избора, да се организују; они закаснише све до данас, да сазову збор самосталне странке послије септембарских догађаја па ево закаснише на збор у Сомбор, али и к њима ће све закаснити, па ће остати сами у Загребу. **Радикал.**

Ст. Сивац, 6. фебруара. На Сретеније прослависмо десетогодишњицу наше „Српске читаонице“. Пре подне, после св. литургије, искупили се чланови у врло лепом броју у читаоничке просторије; а беше много и нечланова. На свечаној седници говорио је о значају и важности читаонице г. Душан С. Пејић, учитељ. Говор му је пажљиво саслушан и са бурно „живио“ пропраћен.

У вече је била забава са игранком, која је врло лепо посећена била па и леп материјалан успех показала. Искупило се ту и старо и младо пуно одушевљења за ову српску скромну светковину. На забави је говорио и опет г. Пејић и г. Миливој Жупански. Оба говорника поздрављена су на крају својих говора са „живио“. Г. Харитон Ружић, учитељ, певао је уз пратњу тамбурашке дружине народну песму „Сенковић Ива и ага од Рибника“. — Песмом овом одушевио је све присутне тако, да се тапшање једва утишало. Наши српски тамбураши пак отпевали су две смесе све по избор наших родољубивих и народних песама.

После свршеног програма старији се повукли у побочне собе, те се ту певало и здравило догод поноћ већ превалила није. Младеж је међутим играла а и по где који од старијих не могаше срцу одолети већ се ухвати у коло, те се то надметаше: „боље наше него ваше“.

Забава је испала на опште задовољство а остаће до 80 круна чиста прихода.

Охрабрени овим лепим успехом, надамо се, да ће се код нас у будуће редовно држати оваке тако рећи народне забаве, које на наш свет врло повољно утичу.

Приређивачима нека је хвала на њином труду око приређене забаве ове! —н—

Изјава.

У „Agr. Tagblatt“-у од 5. фебруара 1903. изишла је изјава градског универзитетског проф. Гумпловића, у којој вели, да је у варшавској »Правди« доказао, да Хрвати нису »племе« и да се ја у том погледу нисам на њега с правом позвао.

Тек ми је данас дошао до руке љубљански „Slovenski Narod,» који преваћа ту изјаву из „Pravde.“ Госп. Гумпловић доказује, да сам се »јер свесрпска тенденција не изобилује теоријама« позвао на његову теорију, како су Хрвати »племе« (у социолошком смислу ријечи) која ће се временом претопити у српску народност ограђујући се, да он није нигдје рекао за Хрвате да су »племе.« Он је шта више рекао, да »хрв. слав. далм краљевина сачињава посебну „хисторијско политичку индивидуалност.“

Да извучем г. професора из неприлике, јер сам слутио, да је ово његово писање пошљедица злонамјерног рђавог обавјештења, упутио сам на њега, чим сам прочитао »Agr. Tagblatt,« ово писмо (њемачки):

Беч, 7. фебруара.

Велештовани госп. професоре!

Учинили сте ми част и обазрли се у Вашој изјави у „Agr. Tagblatt»-у на мој чланак „Срби и Хрвати.«

Ја се нисам послужио Вашом теоријом да докажем, да Хрвати морају постати Срби, (његова ријеч). Ви сте сигурно у том погледу рђаво информисани.

Ја сам употребио само Ваше дефиниције из „Allgem. Statsreht‘ а о племену, народу и народности да докажем, да Срби и Хрвати нису у социолошком погледу »племена.« Моје остале дедукције базирају на Маичинијевој дефиницији народности.

Ваше теорије о расама, коју сте сигурно имали у виду поводом ове изјаве нисам ни једном ријечи споменуо.

Молим Вас, поштовани госп. професоре, да у интересу истине дате израза Вашем цијењеном мишљењу у овом погледу на начин, који Вам буде изгледао згодан и довољан.

С поштовањем и т. д.

Од г. Гумпловића добио сам 12. фебруара одговор (њемачки) у коме вели, да је он дао изјаву и тим је ствар свршена. Писмо завршује ријечима:

»Ваш су чланак тако схватили Хрвати[1]) као што ја износим у својој изјави — ја мислим да нису Хрвати ваш чланак рђаво схватили.

То је у кратко историја ових изјава и коресподенције.

Читаоцима мога чланка је сасвим јасно, да је г. Гултловић потпуно рђаво обавијештен, јер:

1. ја изрично кажем у чланку (стр. 6. и 9. другог издања), да Хрвати нису у социолошком погледу »племе«, а не као што су обавијестили г. Гумпловића, да су »племе«;

2. ја ни једном ријечи нисам споменуо, да је г. Гумпловић рекао за Хрвате, да су племе, него сам баш на против из његових дефиниција извео, да нису »племе« као што и сам г. професор мисли. Мишљења г. Гумпловића о Хрватима дакле нисам ни споменуо, нити сам игдје нашао његове изјаве у том погледу, нити сам сматрао за нужно, да је тражим.

Поред тога потребно је да се и ово зна:

[1]) У писму је ријеч подвучена.

1. да г. Гумпловића обавјешћују Хрвати, јер он то изрично признаје;

2. да г. Гумпловић критикује ствари које није ни прочитао, јер не зна српски и јер се то јасно из његова писања види.

Господи читаоцима препуштам, да о таком поступању сами створе мишљење. Оно ће сигурно испасти на штету гласа г. професора

У осталом, што се мене тиче, г. Гумпловић као одушевљен Пољак може слободно за љубав браћи Хрватима, старим пољским савезницима и једномишљеницима, одрећи се свих својих дјела, али оно што је штампано избрисати не може, нити ми доказати, да сам рђаво цитирао. О примјени теорија на њему непознате односе није сигурно г. професор компетентан да говори.

Ја мислим, да ми сам г. Гумпловић на то не претендује од доживљене бруке са својим чланком »Срби и Хрвати« (гдје доказује, да су Срби и Хрвати дошли у данашњу своју домовину не као Словени него као Готи).

Ја само питам за мишљење, оне људе, који су мој чланак читали и који познају наше прилике. Људи који имају та два главна услова, наши највиђенији политичари и представници науке врло су се ласкаво о мом чланку изјаснили. Ја сам с њиховим изјавама потпуно задовољан.

Са онима, који критикују, а не читају, говоре о приликама туђих народ, које не познају не може се расправљати.

Беч, 16. фебруара 1903.

Никола Стојановић.

Вести из места и са стране.

Руски цар о стању у Турској.

Из Петрограда стижу гласови о једној изјави цара Николе II. Цареве речи чуле су се приликом последње велике игранке у царевом двору. „Имам тврдо уверење о добрим намерама Султановим, јер он искрено жели да се у Маћедонији поврати мир. Но опет зато из дана у дан стижу страшне вести. Још није решено маћедонско питање, а већ се појавило старосрпско. Живот је хришћанског становништва такав, да се сносити не може, а то мора престати час пре. Ја и влада обратили смо се осталим мирољубивим владама да се то питање реши на миру. Но ако то не би било могућно морали би смо се латити и другог средства“ За речи ове цареве сазнало се одмах у целом двору, а још исте ноћи и сав Петроград сазнао их је.

Руски калуђери у Старој Србији.

Из Прикрена имају прашки „Nar. Listy“ ову вест: Руски калуђери у манастиру Високим Дечанима још немају мира. Саид-бег, мутесариф из Пећи, чији су људи напали калуђере, истина је премештен по казни, али калеђерима прети нова опасност — од Арнаута. Један из племена Краснића јавно им прети да ће их убити место конзула Шчербине. Тако се прети Србима у Пећи. Тамо има 400 породица српских, Арнаута само 300 породица, али за Србе за које нема, ни заштите ни правде, оваке су претње опасне. Арнаути позивају Србе нека се селе у Србију или нека се истурче. Другојаче нека се не надају да ће живи лето дочекати. У Митровици је мирно. Руски конзул Шчербина импонује Арнаутима видећемо, хоће ли му поћи за руком да отклони опасност арнаутску од Срба.

Снага бугарске војске.

Сад кад се говори толико о војним спремама и врењу на Балкану неће бити на одмет да износимо снагу бугарске војске. „Слога“ износи: Бугарска војска (активна, резервна и ополчење) има: 288 пешадијских батаљона, 37 ескадрона коњице, 432 топа, пољска и брдска. Кад се сравни ово стање са оним, у ком је Бугарска била 1885., види се да бугарска војска има четири пута толико пешадије, три пута толико коњице, а осам пута толико артиљерије колико је онда имала. Сељаци бугарски само су дужни да служе у војсци. Мусломани плаћају само таксу (војници). Војничка служба траје 25 година: до 30 године у активној војсци до 37 у Залови, до 41 у првом позиву ополчења, до 45 у другом позиву. Служба у активној војсци траје и то: у пешадији две године, у коњици и артиљерији по три године. Војска је подељена на шест дивизија, а то су: софијска, пловдинска, словенска, шуманска, рушчукска и видинска. Дивизија има 43.000 војника, 2430 официра, 7400 коња. Пешадија је наоружана Леанајхеровим пушкама 8 милиметаро калибра. Пољска артиљерија има Крупове топове 8—5 сантима калибра. Коњица има руске сабље и пушке 8 милиметара калибра. Рачуна се да је пешадија најбоља, за њом артиљерија, коњица је слаба.

Француски капитали уложени на Балкану.

438 милиона дин. капитала француског уложено је у краљевини Румунији. — Целокупна сума уложених франц. капитала у краљевини Србији као и Црној Гори, представља суму од свега 1 милиона, осем 200 милиона уложених у српске државне обвезнице, које доносе 4% прихода. — У кнежевини Бугарској уложено је 48 милиона француског капитала. — Напослетку учествовање франц. капитала у државне дугове пење се у краљевини Грчкој на 185 милиона. Свега је уложено француског капитала на 283 милиона. — Целокупна имовина француска у европској турској рачунајући и Крит уздиже се на 318 милиона динара, а државни отомански фондови престављају преко једне милијарде, које доносе 4 до 5%.

Сликар Паја Јовановић у Америци.

„Српска Стража“, која излази у Њу-Јорку пише: „Уметник српски сликар г. Паја Јовановић, који се од кратког времена налази у овоме граду, поред осталих својих радова, довршио је ових дана и слику славног Србина, професора њујоршког универзитета (Columbia College) г. Михајла Пупина. Г. Паја Јовановић је у осталом са Американцима задовољан, пошто види, да Американци знају ценити његов велики таленат. — Ми се само радовати можемо, што наша малена српска колонија може се подичити ту у туђини са одличним синовима свога народа, који у далеком свету прослављају српско име.“

Српско народно позориште.

„Грађанин“ пише: Наше српско народно позориште, за све време свога боравка у Панчеву, а то је од 14. новембра 1902. до 28. јануара 1903. давало је свега које у претплати које ван претплате 42 претставе. Све су оне биле махом врло добро посећене од стране нашег грађанства, као што смо то у своје време констатовали. Данас бележимо приход и расход, кога је дружина за то време имала, па нека те бројке говоре, нарочито позванима, како је дружина овде у нас прошла и како јој је газдовање. Од претплате пазарено је кр. 6008, на каси пало за време 42 представе кр. 7241·51 пот., свега прихода било 13249 кр. и 51 п., а расход је био 13222 кр. 39 пот. Поједине позиције расхода биле: плата глумцима кр. 8694·37; станарина 151·80, путни трошкови (из Кикинде овамо) кр. 570·13; дневнице члановима на путу 140 кр., кирија (сала) и друге ситнице 984 кр., штампање позоришних цедуља 258 кр., осветлење (дечија представа) 6·60 п., дневни трошкови кр. 741·65 п., хонорар глумцима 115 круна, огрев 131·16 п., музика 704 кр., разни ситни рачуни 340 04, пензиони фонд глумачки 357 кр. 16 пот., поштарина 28 круна 44 пот. Кад ово сравнимо с приходом, остао би сувишак постигнут у Панчеву 27 кр. 12 пот., и тек ако додамо, да је ушло у пензиони фонд кр. 357·16, онда би се сувишак у толико више повисио: дакле кр. 357·16 и 27·12 = 384 кр. 28 пот. За сад о свему овоме нећемо говорити ништа, ма да нас много што изненађује; али нам је обећано у овој ствари, да ће се о свему повести озбиљна и разложно објективна реч, упућена тамо где треба, те ћемо је и ми саопштити нашим штованим читаоцима равнања ради. А да о свему овоме ваља, према толиким жртвама, које се приносе од стране народа овој институцији мало више водити рачуна, то стоји. Но о том, по том!“

Концерат с игранком.

Српска академска омладина у Загребу приређује 16. фебруара (1. марта) 1903. године у просторијама хрватског певачког друштва „Кола“ концерат с игранком. Чист приход намењен је српском академском потпорном друштву у Загребу. Прилози се примају захвално; са стране нека се изволе послати на господина Љубомира Јовичића, трговца, Загреб, Илица 7.

Прилози на српско народно позориште.

1. Г. Светозар Крстић, трговац у Земуну, уписао се за члана „Друштва за српско народно позориште“ са уплатом I. рате чланарине у износу од 20 круна, обвезујући се, да ће остатак од 80 круна исплатити у року од 3 године дана. — 2. Г. др. Милан Поповић, лекар у Старом Бечеју, послао је 60 круна чланарине, чиме је подмирио целу своју чланарину од 100 круна. — 3. Г. др. Милан Поповић, лекар у Старом Бечеју, послао је 320 круна чланарине за 4 нова члана и уписао је ове родољубе за чланове „Друштва за српско народно позориште“, и то: а) г. Миту Сомборског, мерника, са 100 круна; — б) г. Луку Мравића, трговца, са 100 круна; — в) г. Ђоку Богдановића' књиговођу, са 100 круна; — и г) г. Јована Степанова свештеника, са 20 круна и са обвезом, да ће остатак чланарине од 80 круна исплатити у року од 3 године дана. — На свима овим родољубивим чланским приловима изјављује управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

Брзојави „Застави.“

Стигли 10. фебруара.

Против војних предлога.

Будимпешта. Јуче су овде одржана два демократска збора који су донели резолуцију против војних предлога.

Сел у Бечу.

Беч. Јуче је министар председник Сел примљен у аудијенцију код владара а затим код наследника престола Фрање Фердинанда.

Бугарске чете.

Београд, Последњих дана образоване су на подстицање Сарафова седам бугарских чета. Свака је јака 200—300 људи.

Верење министра Чеха.

Печуј. Министар Чех верио се са Јулијом, удовом Еугена Сауске.

Изгорела варош.

Лавов. У вароши Долини изгорело је прекјуче на ноћ 100 кућа.

Избор посланика.

Печуј. У печујском изборном срезу изабран дананас једногласно либерал (владиновац) др. Александар Руднаји.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. П. у Х. С. Ону новост нисмо примили.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 20. феоруара п. р. (Извештај Р. О. Раичића са будимпештанског централног трга за живинарске намирнице).

Воће, јабуке. Довоз из Штајерске још увек траје, потрошња је доста слаба, посао лабав. Продаје се: мешана роба 12—15, крупна кисела 18 до 22, ужичка 24—28, колачара 30–36, турска пробрана 28—36, штајерска 12—32 круне 100 клгр.

Крушке, довоза нема. Српске каничке 11—12, италијанске прима 30—60 кр. 100 клгр. Живина. Довоз је целе недеље био доста умерен, тражња прилична, те је посао био доста живахан. Тражи се већином боља и угојенија роба. Продавано је: Кокошке домаће 2·60—2·80, српске 2·05—2·30, пловке домаће 2·80–3·—, српске 2·40 2·60, гуске домаће 6·80–-7·20, српске 6·30—7·—, ћурке домаће 8—10 српске 7—9 круна пар у великој продаји.

Јаја. Довоз је крајем недеље огромно повећан, док је тражња слаба, те су цене крајем недеље за 12 круна попустиле. Нотира: домаћа роба 68—70, српска 64—69 круна ориг. санд. 1440 комада.

Атреса за телеграме: **Raičić, Budapest.** Атреса за пошиљке робе: R. O. Raičić, Budapest, Centralmarkthalle.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

8. (21.) фебруара.

Поред слабе понуде и троме прође цена је пала са потура. У промету је било 10.000 метарских центи.

Пшеница банатска, продано 800 квасоћа по хектолитру од 76 до 82 цене од 50 килограма од 7 кр. 60 пот. до 7 кр. 90 п. потиска, продано 2900 м. м. квасоћа по хектолитру од 78 до 82 цена од 50 килограма од 7 кр. 45 пот до 8 кр. 42 п. мештанска, продано 3250 м. м. квасоћа по хект. од 79 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 85 пот. до 8 кр. 20 п.; бачка, продано 500 м. м. квас. по хкл. од 76 до 78, цена од 50 кр. од 7 кр. 86 п. до 8 кр. 15 п. Све на три месеца.

Раж, продано 100 м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 70 п. до — кр. — п.

Јечам, продано 730 м. м. од 50 кгр. од 5 кр. 92 п. до 6 кр. 07 п.

Зоб, продано 300 м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 90 п. до 6 кр. 50 п.

Кукуруз продано — цена од 50 кгр. од — кр. — — — кр. — п.

Репица, цена од 50 кгр. од 10 кр. — пот. до 10 кр. 50 пот.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 34 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 08 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	121 кр. 35 п.
Угарска крунска рента	99 кр. 45 п.
Аустријска златна рента	121 кр. 10 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 07 п
10 лунти стер. (немачки курс у Лондону)	249 кр. — п.

Под земљом.

Прича

В. И. Немировић-Данченка.

2.

Живео је једном неки човек, по имену Јеврем. Задатак живота његовог био је да храни горостасну пећ. А пошто код нас многих таких Јеврема има, а мало пећи, то се управо и не сматра за несрећу, ако та пећ осим обичне хране своје прогута и човека. Само ако то пећи не шкоди, а да ли ће један Јеврем бити више ил мање на свету, ко се за то брине?

И сами Јевреми суде о таковом догађају по све равнодушно и обично кажу: „Ипак ми нећемо изумрети, хвала Богу, има нас много“.

Пећ, коју је Јеврем хранио, требала је врло много, и тражила је храну, која је брижљиво приуготовљена. Из „дудки“ изнесена руда морала се опрати, у ватри разгрејати, а омекшала усијана маса исећи у мала парчад. Јевреми су велике шаљивчине, и ако им често није до смеја, они ту парчад називају испеченим лешницима. Ти испечени лешници измешају се са дрвеним угљем и кречним каменом, док пећ халапљиво чека на свој залогај. И кад јој се Јеврем приближи са јелом, из ждрела лижу пламенови као црвени прождрљиви језици и осветљују мрачни простор; у унутрашњости пећи цичи, урла, праска и грми, као да се бори у њој војска нечастивих. Црно огарављени балвани кад и кад усијани заблеште, а по сред модре пламене светлости журе голе прилике, као слуге неког невидимог божанства око олтара. А те прилике, Јеврем и његови другови, исто су тако црни и нагарављени, као и они балвани. Дим, жар и прашина уједљиво продиру у гушу и очи, али Јеврем не сме да се окрене у страну, он мора руду, која је застала и виси о уснама грдосије, лепо да очисти и у ждрело да је гурне, из кога лиже према њему убитачан жар са писком и праском. Мора да пази, да се руда на једнако подели, а миран пламен засићене пећи да добије црвенкасту боју. Јеврем не скреће свој поглед ни за тренутак. Њега не буне ни оне беле блештаве змије, које се вијугају над рудом која гори, па ни онај блесак, који баца према своду прокувано кречно камење. Зажарен угаљ гледа својим ватреним очима из блештаве масе. Ова се кад и кад распада и у жару своје унутрашњости оставља као млеко белу течност — готово гвожђе.

Тако је наш Јеврем радио дугих година, док му вид није почео да слаби. Груди своје морао је да изложи жару, а голе леђа хладнећи. А кад је топлота била одвише јака, брзо би прогутао гутљај хладне воде, или би цео крчаг просуо на своје тело и опет појурио к пећи, а под њеним пламеним дахом са тела му се дизао облак паре. И тако је полако дошло, да га је свака кост у телу болела, као да му је искуцао већ последњи час.

Био је добар радник, трезвен и мирољубив. После овог тешког и убитачног рада, заслужио је био доиста да се сит наједе и добро испава, али није имао времена ни на светац, да један поглед баци на овај лепи Божији свет. И добро је било, што то није могао. Бар није видео, у каквој је страшној сиротињи његова породица.

Како је Јеврем тако добар и побожан радник био, то је хтео и господар, који му је хлеба давао, да учини своје и да не изгледа као нечовек. Није га до душе ослободио од рада, већ га је преместио један кат дубље, где је било исто тако топло, али није тако блештало. Овде су била плућа пећи т. ј. цеви, кроз које ваздух са ужасном снагом продире у унутрашњост пећи. Они јој доводе потребну количину кисика, који опет течно гвожђе гута, а при том се са ужасном дреком кува и премеће. У пола слепи Јеврем издржао је ту још пуне две годиие, а био је вредан, трезвен и питом као пре. Господар га је хвалио и називао га је гвозденим стубом и својом најбољом потпором. Али том гвозденом стубу хвала није доносила никакве користи, плата му није расла, а поред тога што је ослепио још је полако и оглувио.

Господар није хтео ни сад да као „нечовек без осећаја“ поступи према своме раднику и даде му „лакши посао“. По себи се разуме да је и плата према том лакшем послу у пола лакша била. Но Јеврем је могао Богу да захвали, што није морао да умре од глади.

„Ја поступам добро са мојим људима,“ хвастао је господар... Други би на моме месту одмах отпустио, али код мене је сачуван као у Аврамовом крилу.“

И Јеврем и његови другови увидели су то особито у ракиџиницама о празницима.

„Познајемо те! јадали су и песницама се грували о груди: „ти си наш отац. За тебе ће мо ићи и уватру. Знамо, шта имамо у теби.“

Дебели филантроп мигао је очима, дрхтао је од узбуђења са своје рођене великодушности и узвикнуо је од једном: „Ми смо Руси и имамо руско срце. Сложно децо, плаћам још једно буренце.“

А на то његово ново дело приметио је Јефрем: „Бог нека наплати господару. Осећам се као у рају.“ При томе се задовољно осмехивао.

Наравно да је рај био црн као смола и да није пуштао унутра ни зрачак светлости; али за то није било ни ларме ни блештила. А било је већ и хладно, да је бар одело могао на себи задржати. У меком пепелу на поду видели се еблаци, у којима се млеко т. ј. течно ливено гвожђе хладило и стврђавало.

(Наставиће се.)

Брзојавни поздрави

српском митрополијском збору, одржаном у Сомбору 26. јануара (8. фебруара) 1903. год.

(Наставак)

Жабаљ. Поверење мајском сабору. Неповерење патријарху Бранковићу, „Бранику“ и калуђерима, изричу жабаљски Срби занатлије. — Живанов, Манојловић, Вукичевић, Миличић, Јовановић, Мирилов, Чордар, Боришев, Душан Ђорђевић, Ђулинац.

Земун. Поздрављамо идејални покрет, који је прегао да извојује нове изворе просвети и народној школи српској. Сложно, браћо, напред! Дух светог Саве и просветна мисао Српства јесте с вами у овој важној народној ствари. — Српски учитељи и учитељице.

Земун. Само сложним радом можемо доћи до циља. Сложимо се и недајмо народно. — Војислав Вујичић.

Земун. Збору моје искрене симпатије. Недајте народно право. Живели. — Милаја Јаношевић из Сурчина.

Ириг. Збору народном шаљући српски поздрав желимо сваки успех. — Љубомир Кораћ. Н. Барковић, Стево Добричић, К. Матић, Дамјан Марковић, Марко Војводић, Коста Саовић.

Ириг. Желећи вам успешан рад, усвајамо предложене одлуке на збору. — Др. Младен Лисавац, Михајло Бреберина, Никола Добричић, Јован Милошевић, Јован Грујић, Васо Дамјановић.

Илок. Сретан успех у борби против ненародне депутације жалосних српских архимандрита. Живео свестан српски народ. — Нештинци.

Иванда. Иванданска црквена скупштина поздравља народни збор, изјављујући да смо у духу с вами, желећи вам сретан рад.

Каменица. Увиђам потребу оваког збора. Пристајем уз решење које има да донесе. — Змајева.

Карлово. Поздрављамо рад српскога народа на одбрани своје автономије, а најодлучније осуђујемо све оне, који јој о глави раде и рове против рада мајскога сабора. Срећан вам рад и успех браћо! — Миливој Јевановић, Нова Попов, Лука Прерадов, Омер Попов, Ђура Бранкић, Стеван Попов, Пера ђена, Дана Белић, Пера Попов, Матија Радановић, Ђока Попов, Милан Чокић, Обрад Попов, Љубомир Конаков.

Кукујевци. Шаљемо поверење мајском сабору. — Татомир Панић, Миливој Ракић, Тома Новаковић, Тана Маринковић, Павле Катански, Славко Нешковић, Исидор Туцић.

Кумане. Прихваћамо одлуке зборске. Закључци мајског сабора из душе народне потичу. Сретно! — Тана Станчић, председник; Стеван Блажић и Обрад Цуцин.

Ковин. Ковинска српска црквена општина поздравља збор и усваја данашњу резолуцију. — Црквена општина.

Кај. Поздрављамо збор којем се и ми прикључујемо. Живели! Милетић, Ћосић, Бабин, Бекавац, Сенћан, Канурић.

Карловац. У духу учествујемо на збору и с њим скупа најодлучније осуђујемо сваку акцију, која тражи нелегалним путем да обори оправдане закључке мајског сабора, долазила она ма са које стране. — Душан Кнежевић, парох и народни посланик; Чеда Милчевић, Петар Влатковић, Никола Дудић, Павко Доцет, Милан Станић, Стево Југовић, Васо Еркаловић, Миле Бијелић, Баро Борђошки, Милан Јовановић, Лаза Борђошки, Стево Мутавџић, Душан Милеуснић.

(Наставиће се.)

Јавна благодарност.

Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду, приложила је Новосадском срп. занатлијском певачком друштву „Невену“ у име прилога 100 круна.

Одбор Срба грађана у Новом Саду прилежио је од прошлогодишње народне забаве свој прилог од 67 круна и 82 пот.

Одбор Срба грађана у Новом Саду приложио је половицу од овогодишњег чистог прихода од народне забаве, који износи 204 круне.

Новосадско српско занатлијско певачко друштво „Невен“, овако знатно материјално потпомогнуто од родољубивих Срба, још боље ће да развије свој рад око ширења српске песме и напретка друштвеног живота.

Управни одбор певачког друштва сматра за своју дужност, да изрази своју најтоплију благодарност славној управи Српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду.

Уједно изјављује своју топлу благодарност и Одбору Срба грађана у Новом Саду, који је како прошле, исто тако и ове године приложио знатније своте овом младом друштву.

Из редовне одборске седнице Новосадског срп. занатл. певачког друштва „Невена“, држане 6. фебр. 1903.

Тоша Грујић, перовођа. **Радоелав Хорват,** председник.

Ђура Љубојевић, благајник.

13387/1902. tkv. szám.

Kivonat az árverési hirdetményből.

A titeli kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhiré teszi, hogy Relics Gyóka végrehajtatónak, — Pávlicza Prók avégrehajtást szenvedett ellen 156 korona 99 fillér tóke és járulékai iránt folytatott végrehajtási ügyében a titeli kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság területén az alsókivili 278 számu betétt ben Pávlicza Próka, Marinkov Drága és kiskoru Pávlicza Tyira nevén felvett A. I. 1—2. sor 533. és 534. grszámu 190. négyszögöl udvarral és 283. négyszögöl kerttel biró 245. ö. i. számuház 290 korona kikiáltási áron az 1881. évi LX. t. czikk 156. §-a alapján egészben, A. I. 1. sorszám 768. hrszámu 193. négyszögöl szántó 43 korona kikiáltási áron a fentihivatkozott §. alapján egészben és a A. I. 2. sor 1095. hrszám alati felvett 2 hola 1072. négyszögöl szántónak Pávlicza Prókát ilető 1|3 része 319 korona 66 fillér kikiáltási áron nyilvános árverésénel fog adatni.

Határnapul: 1903. évi április hó 4. napjának délután 3 órája. Alsókovil község házához kitézétik oly hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapre becsáronalol is el fog adatni.

Kikiáltási ára fenti becsár melynen 10% venni szándékozók kézpénzben vagy az 1881. évi 60. t. cz. 42 §-ában jezet árfolyammal számitott és az 1881. évi 3333. számu J. M. rendelet 8. § ában kijelőlt óvadékképez érték papirban a kiküldöttkezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről szabalyszerü elismervényt át szolgáltatni kötelesek.

Vevő köteles a vételárat 2 egyenlő részletben és pedig az elsőt 15. nap., — a másodikat 30 nap alattomany az arverés napjától számitott 5% kamatokkal a titeli m. kir. adó hivatalnál lefizetni.

Kelt Titelen, 1902. évi deczember hó 24. napján.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságnál.

Dr. Petrovics, áljbiró.

110 1—1

Мануфактурна и намука трговина
Јефте Пантића
У ЧАКОВУ

потребује два спомоћника, једног старијег и једног млађег. Првенство имају само они, који могу својим сведочбама доказати, да су дуже времена на једном месту сервирали и као добри продавци оспособљени. Тражи се знање румунског, српског немачког и мађарског језика. Ступање одма или најдуже за 14 дана.

107 3—3

ДОБРО СТАРО КУЋЕВНО СРЕДСТВО

које би требало да буде у свакој породици јесте свуда познат и опробани

ЕРНСТА ХЕСА „EUCALYPTUS“

гарантиран чист, већ од 12 година управо из Аустрије поручиван природни производ.

У Немачкој и Аустро-Угарској законом заштићено. Јефтина цена од 1 кр. 50 пот. За оригиналну флашу која је ради употребе издашна омогућава свакоме набавку тог средства за повраћај здравља и сачувања од болести.

ПРЕКО 1500

захвалница и признања

добио сам без захтева од оздрављених лица, који су патили од

севотина, крсто-грудо-вратобоље, подагре, недовољног дисања, кијавице, главобоље, бола унутарњих нежних органа, старе ране, болести коже итд.

Не треба пропустити, а да се не поручи врло важна књига у којој су тачно описани Еукалиптус-препарати и како се исти имају употребљавати при описаним болестима. Сваком болеснику достављам на захтев ову књигу бесплатно, у којој сам дао отштампати количину сведочаба оздрављених лица.

Треба тачно пазити ↓↓↓↓↓↓ ↓↓↓↓↓↓ на заштитну марку

Клигентал у Саксонској.

ERNST HESS

Eucalyptis-Importeur.

Може се добити: Јегри у Чешкој: Adler-Apotheke; у Пилзању апотека код „белог једнорога“, Будвајсу код „Engel-Apotheke“, Бечу код „Krebs-Apotheke“ I. hoher Markt, Грацу код апотеке црног медведа, Марбург на Драви „Mohren-Apotheke“, Вилаху у Корушкој „Kreisapotheke“. Клагенфурту Engel-Apotheke“, Љубљани „Engel-Apotheke“. Трсту „Farmacia-Biasoletto, Ponterosso“, Брину у Моравској „Goldene Adler-Apotheke“, Велсу, Горња Аустрија „Apotheke schwarzen Adler“; у Комотави (Чешка) Adler-Apotheke.

59 3—26

ПОСТОЈИ ОД 1865. ГОД.

ЈОВАН ШОМАНА СИНОВИ

КАМЕНОРЕЗЦИ

У НОВОМ САДУ

на крају дунавске улице бр. 8. преко од шеталишта.

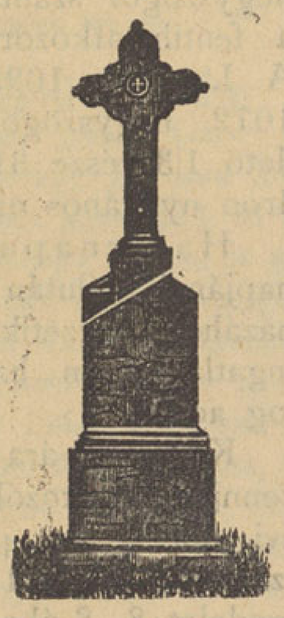

ЈЕДИНО ЗАСТУПСТВО

Беочинских фабрика цемента „UNION“

у Беочину.

Препоручујем своје велико стовариште **Роман и Портланд-Цемента** (каје) као и цемент и мозајк-илоча по најјефтинијим ценама.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

НАДГРОБНИХ СПОМЕНИКА.

Израђујем споменике од црвеног и сивог мрамора, сијенита, порфира, гранита, ламбрадора, као и од пешчаног камена у својој сопственој кући, те по томе их могу врло јефтино продавати.

Натписе у свима језицима

најтачније и најсолидније израђујем.

За праву позлату дајем гаранцију.

Сву каменорезачку радњу за цркве и друга зидања најтачније извршујем и по жељи достављам на њихово место опредељења.

202 74—100

ВИЉЕМ ЛОКЕР

ОПТИЧАР и МЕХАНИЧАР

ГЛАВНА УЛИЦА БР. 20. — У НОВОМЕ САДУ — ГЛАВНА УЛИЦА БР. 20.

Част ми је овим поштованом грађанству на повољно знање ставити, да сам у **НОВОМ САДУ, главна улица бр. 20.** (до Медлинговог стовариштa ципела) отворио трговину

оптичке, механичке и ранарске робе

и препоручујем своје богато стовариште у свим могућим деловима горенаведене робе, и то:

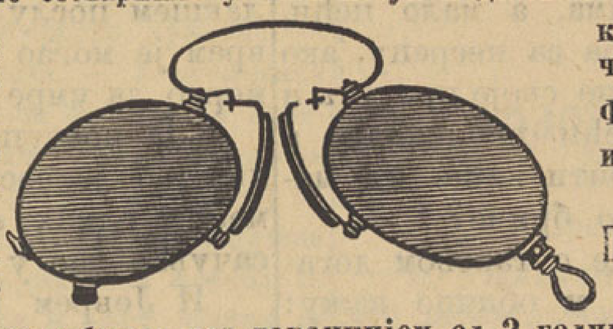

ВЕЛИКИ ИЗБОР: дурбина, далекогледа, лоргнета, цвикера и наочари, са златним сребрним, кошчаним и од никла оквиром; најфинијег хомогена и кристалног стакла, барометара и термометара, градних мерила за вино, ракију и алкохол, мерила, електро-техничких апарата.

ФОТОГРАФСКИХ АПАРАТА и потреба, ранарске (хируршке) робе,

ПАРИСКОГ СПЕЦИЈАЛИТЕТА итд.

Исто тако извађам електрична **звонцета и кућне телефоне, громобране** под **гаранцијом од 2 године.**

Бициклове и разне делове од истих могу се добити, исто тако **преоправке** од истих преузимам.

Наочари и цвикери се по најновијој оптичкој знаности преоправљају.

У случају потребе, молим да ме поштована публика посетом усрећи, бележим се

с поштовањем

ВИЉЕМ ЛОКЕР, оптичар и механичар.

3—10 10

ОСНОВАНА 1868. ОСНОВАНА 1868.

„ТРАНСИЛВАНИЈА“

општа међусобна осигуравајућа банка у В. Сибињу.

Главна заступства: Арад, Брашова, Будимпешта, Фогараш, Кошице (Kassa), Клуж, Шопрон, Сегедин, Темишвар, Суботица и **Нови Сад: „Српска задруга за међусобно помагање и штедњу.“**

Најстарија међусобно осигуравајућа Банка у Угарској, осигурава **против пожара и експлозије,** затим **живот,** почевши од 100 фор. на више, уз најповољније услове, на најсолиднијој основи и без лечничког прегледања, тако звано **осигурање за народ**

Осигуравање опреме за удадбу, као и деце од 100 фор. на више.

Засебно оделење за посмртнину на 50 и 100 круна.

Банка посредује даље у осигуравању **против леда и�похаре.**

Најјефтиније премије у сваком појединoм огранку осигурања.

Част нам је п. н. публици, као и поштованим задругарима нашим учтиво до знања ставити, да смо примили

главно заступство горње осигуравајуће банке

за Нови Сад и околину,

те молимо наш српски свет, да се што више код нас осигурава.

Тражимо способне заступнике (агенте) у свима местима Бачке и Срема под најповољнијим условима.

Ближа извешћа даје

СРПСКА ЗАДРУГА

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У НОВОМЕ САДУ.

7 7—

Готов је и већ се разашиље

ДРУГИ ДЕО СРПСКОГ И НЕМАЧКОГ РЕЧНИКА

ЗА ЦЕО,

СРПСКИ И НЕМАЧКИ ДЕО

КОГА ЈЕ ПРИРЕДИО ГИМНАЗИСКИ ПРОФЕСОР

А. М. МАТИЋ.

Тако сада дакле могу се добити

обадва дела:

I. део немачко-српски — цена 1 фор. 25 (2 К 50)

II. део српско-немачки — цена 1 фор. 25 (2 К 50)

у врло лепом и практичном издању у платненом увезу.

Ко жели оба дела заједно у једној књизи може имати — а цена је 2 ф. 50 (5 круна).

Ко нам за речник новац у напред пошаље било за први или за други део — или оба дела заједно, нека изволи додати још 25 потура, па ће добити књигу рекомандовано — сигурно да се на пошти не изгуби.

НОВИ САД, децембра 1902.

СРПСКА ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА И ШТАМПАРИЈА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

830 3—10

Српска штампарија браће Светозара Милетића у Новом Саду.